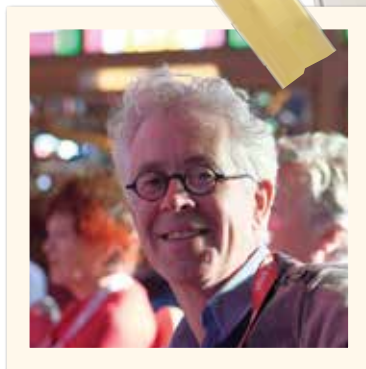

De Bossenstrategie is mensenwerk

Rob Messelink (provincies) en Keimpe Wieringa (LNV) staan aan de wieg van het bosbeleid

De afspraken in het Klimaatakkoord waren de directe aanleiding voor minister Schouten en provincies om samen een Bossenstrategie op te stellen. Daarnaast waren er maatschappelijke commotie en een vakdebat over bomenkap en zorgen over de kwaliteit van onze bossen. Keimpe Wieringa werd door LNV vooruitgeschoven, Rob Messelink door de provincies. Samen hebben zij de afgelopen anderhalf jaar de strategie uitgewerkt.

— Geert van Duinhoven en Ido Borkent (redactie)

> De gevolgde werkwijze is vrij normaal. Als er een grote beleidsnota of -strategie moet komen, wordt een ambtelijk projectgroep opgetuigd. Zo'n projectgroep mag het daadwerkelijke denken en schrijfwerk gaan doen. Het was in dit geval aan Keimpe Wieringa en Rob Messelink om alle wensen en ideeën uit de sector en de politiek samen te brengen. Wieringa: "Het viel ons meteen op dat er de afgelopen jaren in het beleid vrij weinig aandacht is geweest voor de bossen. Er zijn dus geen bestaande structuren die een bosstrategie zouden kunnen opzetten, laat staan uitvoeren. En al snel merkten we dat de bossector heel breed en divers is. Je hebt grote en kleine eigenaren, private partijen, semioverheden en

overheden, soortbeschermingsorganisaties. Daarnaast nog tal van grotere en kleine bedrijven die in dat bos werken plus de hele keten van houtverwerking. Neem daar dan ook nog het thema landschap bij waarvoor nauwelijks rijksbeleid was, maar wat provincies juist heel belangrijk vinden. Interessant is ook dat de natuursector zelf ook lang niet altijd het bos op het netvlies heeft staan. Bos en natuur als sectoren lijken een beetje van elkaar gescheiden. En om het compleet te maken, vonden we dat ook de sector 'bomen in de stad' en nieuwe private partijen zich moeten gaan verbinden aan de Bossenstrategie. Dus om de sector en belangen goed in beeld te krijgen, hebben we vooral heel veel gesprekken gevoerd en bijeenkomsten georganiseerd."

Compensatie

Wieringa en Messelink kregen een aantal randvoorwaarden mee aan het begin. De Bossenstrategie moest ten eerste de afspraken in het Klimaatakkoord uitwerken met daarbij de doelen voor biodiversiteit als belangrijk kader.

Ten tweede zijn Rijk en provincies samen verantwoordelijk. Messelink: "Onze opdracht was om de afspraken uit het Klimaatakkoord, en dat is onder andere extra CO₂-opslag van 0,4-0,8 Mton, in overeenstemming te brengen met de afgesproken natuurdoelen. Daar hoort dus meer bos bij en meer biodiversiteit. Het was ook een opgave om dit te verenigen met de wens om de houtoogst licht te laten toenemen en een bijdrage te leveren

Handhaven & versterken
 WAT NU NOG GOED IS

WIE HEFT DE REGIE?
 NIET OVERAL ALLES

LANDSCHAP IS DE ONDER-
 LEGER VOOR ALLE

ONTWIKKELINGEN

- ENERGIE
- BOS & INFRA
- LANDBOUW
- STIKSTOF
- AGENCIËN

BOS/LANDSCHAP →

- BOGREN ++++
- BURGERS ++
- BUITENLUI +

→ raamwerk

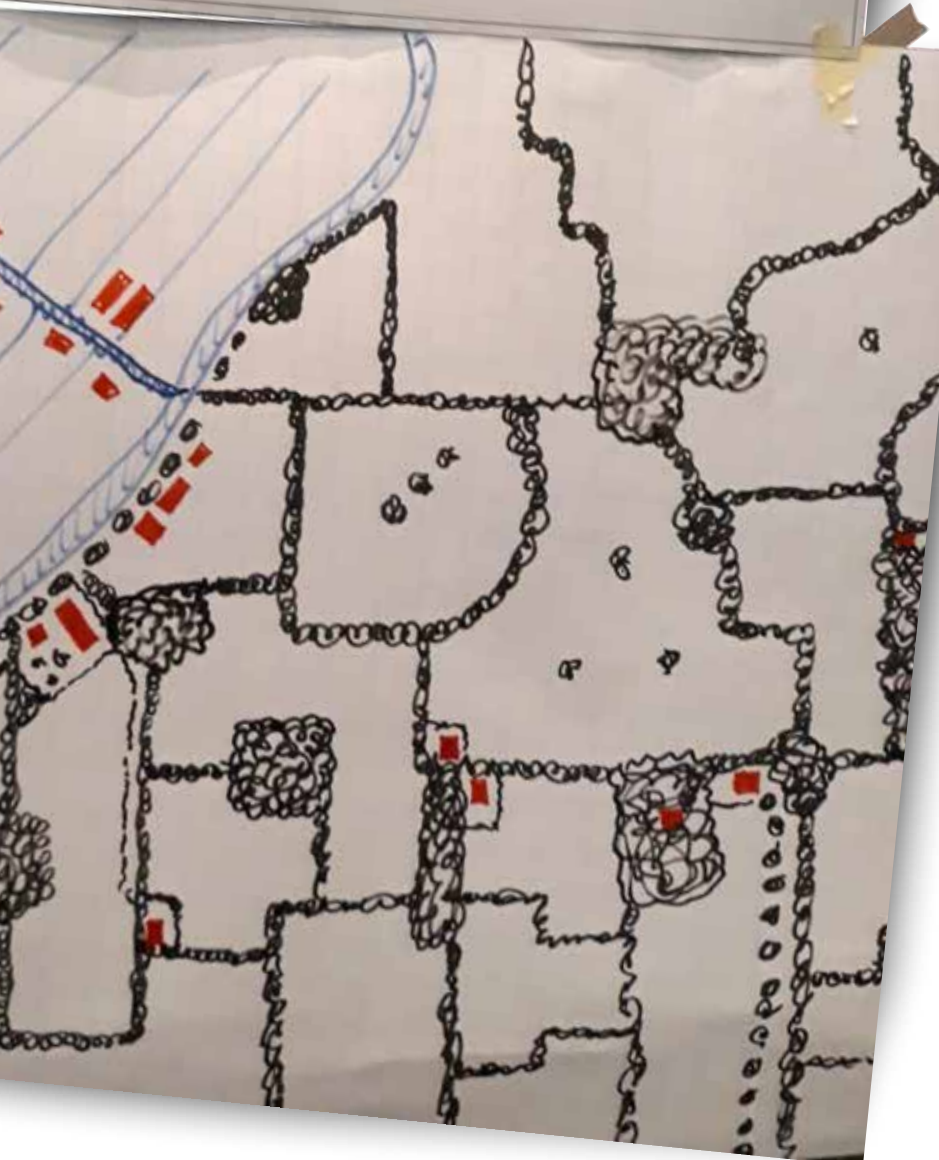
→ Eco-verb

→ biodiversiteit

→ fijnstof

→ STIKSTOF

REKEN DE TIJD MEE ???!!

aan de vergroening van de economie. Een eerste oplossing voor het dilemma tussen klimaat en natuur is de volledige compensatieverplichting voor gekapt bos voor natuurdoeleinden. Het maakt dus niet meer uit waarom of waar er ergens bos gekapt wordt (natuurdoelen, infrastructuur, oogst) want in de Bossenstrategie is nu geregeld dat gekapt bos altijd gecompenseerd moet worden. Goed voor natuur en klimaat, maar zeker ook een helder geluid om tegemoet te komen aan de vele protesten tegen grootschalige en kleinschalige bomenkap.”

Stikstofcrisis

Een complicerende factor tijdens de totstandkoming van de Bossenstrategie was dat de stikstofcrisis in z'n volle omvang duidelijk werd. Na enkele maanden kwam 5 miljard euro vrij voor natuurherstel: Programma Natuur. Met dit geld moet ook de Bossenstrategie betaald worden. Messelink: "Maatregelen uit de Bossenstrategie moeten dus ook altijd een bijdrage leveren aan het stikstofprobleem en natuurherstel. Daar ligt ook een verbinding met de revitaliseringsparagraaf van de Bossenstrategie: door het bos gezonder en robuuster te maken, is het beter bestand tegen de stikstoflast. Daarnaast zal een dergelijk bos meer bijgroei leveren, zodat vastlegging van meer koolstof kan worden gecombineerd met een lichte toename van houtoogst. Dat is een belangrijke gedachtegang uit de strategie. Met de stikstofherstelmaatregelen uit Programma Natuur, gericht op revitalisering van bos, geven we dus voor een groot deel al invulling aan de doelen en ambities van deze Bossenstrategie". Beiden vinden juist deze paragraaf behalve belangrijk, vooral ook spannend. Want hoe pakt dat in de praktijk uit? De energie en media-aandacht gaan nu toch al weer voornamelijk naar bosuitbreiding en de strijd om de hectaren, terwijl de revitalisering zeker zo belangrijk en relevant is, menen de twee. Ook hopen ze dat de revitalisering niet ten onder gaat in het debat over kapvlaktes. Wieringa: "Dat is een ongelooflijk sectordebat over de vraag hoe groot een kapvlakte mag of kan zijn. Onze oproep is vooral om samen en open te werken aan de biodiversiteit en de klimaatopgave. En niet alleen te discussiëren of een kapvlakte een halve, een hele of twee hectare mag zijn. Bijna alle deskundigen en andere betrokkenen willen kleinschalig beheer, aandacht voor klimaat, meer structuur, meer ruimte voor natuurlijke processen en een ouder bos. Die kant moeten we op. Er zijn daar meer dan genoeg valide argumenten voor dus dat zal toch wel echt de grote lijn worden voor de komende jaren."

Uitvoeringsorganisatie

De strategie is nu klaar. Wieringa en Messelink werken nog aan het opzetten van een projectorganisatie. Hoe die er uit moet gaan zien, is nog niet volledig duidelijk omdat de uitvoering deels bij het Klimaatakkoord thuishoort, deels bij de uitvoering van het natuurbeleid. Daarnaast is er nog een deel dat valt onder het kopje 'landschap' waar landelijk nog weinig aandacht voor is. Wieringa: "Wij vinden het wel belangrijk om iets te organiseren om de voortgang te bewaken. Juist omdat er nog geen bestaande structuren zijn voor het bosbeleid en omdat de sector zo divers is." Dat het onhandig is om de uitvoering deels bij het rijk en deels verspreid over de provincies neer te leggen, wijzen Wieringa en Messelink resoluut van de hand: zo hebben we het in Nederland nu eenmaal geregeld met de decentralisatie. Wen er

maar aan, want we gaan niet terug naar een Rijksoverheid die tot in de details alles bepaalt.

Levend houden

Vraag is nu of er voldoende geld is voor de uitvoering van de Bossenstrategie. Hebben Messelink en Wieringa dat kunnen regelen? Of is het geld uit het Klimaatakkoord en Programma Natuur voldoende? Wieringa: "We hebben geld geregeld voor compensatie buiten het Natuurnetwerk. We hebben afspraken gemaakt over bosuitbreiding binnen het Natuurnetwerk. In onze strategie gaat het ook nog over 19.000 ha nieuw bos buiten de NNN, maar hier is nog geen geld voor gereserveerd." Waarom niet? Messelink: "Er komt de komende jaren 5 miljard euro uit de staatskas voor de stikstofproblematiek. Het leek ons in tijden van de corona-pandemie, die de staat heel veel geld kost, niet opportuun om daarnaast nog eens ongeveer een miljard te vragen voor bosuitbreiding. En dat is misschien ook helemaal niet nodig als we creatieve en slimme plannen maken. Wellicht dat koolstofcertificaten iets kunnen gaan betekenen voor de financiering van nieuwe bossen. Maak daar maar werk van met elkaar. In

Overijssel hebben we het project windbossen waar we de kansen onderzoeken om bosaanleg te combineren met windmolens, zodat er ook vanuit de energiesector geld vrij komt voor extra bossen. In de bossenstrategie hebben we meekoppelkansen in beeld gebracht. Voor de landelijke opgave hebben we dit met verschillende partijen besproken. Deze hebben geconcludeerd dat het voorstelbaar is om die 19.000 hectare nieuw bos aan te leggen door combinaties met andere opgaven. Er zijn bijvoorbeeld meekoppelkansen met grote rivieren of klimaat." Wieringa: "Uit onze rondgang bleek dat veel mensen het geld helemaal niet het grootste probleem vinden. Ze zien veel meer problemen op het ruimtelijk vlak: hoe ga je dat gebiedsgericht doen, welk instrumentarium heb je daarvoor nodig, welke partijen moet je meekrijgen? Zelfs als je die 1 miljard wel zou hebben, blijven er dus voldoende uitdagingen. We moeten vooral de ambitie uit de bossenstrategie levend houden en daarmee aan de slag gaan. Ook tot onze verrassing blijken er genoeg private partijen te zijn die

mee willen doen met bosaanleg mits de overheid met een duidelijk visie op bos, klimaat, hout en natuur komt. En die ligt er nu."

redactie@vakbladnbl.nl

Keimpe Wieringa heeft bij het Europese Milieuagentschap en het ministerie Verkeer en Waterstaat gewerkt en daarna bij het Planbureau voor de Leefomgeving als sectorhoofd Natuur en Landelijk Gebied. Sinds twee jaar is hij verbonden aan adviesbureau Wing.

Rob Messelink werkt bij de provincie Overijssel waar hij onder meer de natuurvisie ontwikkelde en als strateeg landelijk gebied werkt aan de opgave om grote transities in samenhang op te pakken. Eerder werkte hij bij de ministeries Verkeer en Waterstaat en LNV.

